

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร
เขต 1

ผู้ศึกษา นายสมศักดิ์ นลินรัตน์กุล **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จำลอง นักพ่อน **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร
เขต 1 (2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และ (3)
ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และ
ประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 270 คน
ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเที่ยง .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่
ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเห็นว่า
มีผลอยู่ในระดับมาก (2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วย
ผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน และ
(3) แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ บทบาทด้านการ
บริหารงบประมาณ บทบาทด้านบริหารทั่วไป และบทบาทด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

คำสำคัญ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการ นิติบุคคล

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ประสบความสำเร็จได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เพราะความรู้ที่ได้จากแขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร. จำลอง นักพ่อน อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ข้อเสนอแนะ หลักการ แนวคิด ตลอดจนกระบวนการวิจัยทั้งหมด อาจารย์ ดร. จักรพรรดี วัฒนา เลขานุการคณาจารย์ ที่ให้ข้อคิดปรับปรุง ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่อนุเคราะห์ให้ทดลองเครื่องมือกับสถานศึกษาในสังกัด และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่อนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 270 ท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลและคณะบุคคลดังกล่าวมาทั้งหมด ที่ทำให้งานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้วิจัย สถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ที่ส่งผลโดยตรงถึงผู้เรียน อันเป็นผลผลิตโดยตรงของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดต่อไป

สมศักดิ์ นลินรัตน์กุล

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบความคิดในการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
บทบาทของผู้บริหาร	9
ความหมายของบทบาท	9
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท	9
บทบาทของผู้บริหาร	10
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	10
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไป	10
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	11
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล	13
ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษา	14
ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาทั่วไป	14
ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	15
ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา	22
ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	22
ทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	23
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา	33
ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1	33
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1	50
ตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	55
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปการวิจัย	58
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	66
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)	67
ข แบบสอบถาม	75
ค ตารางแสดงผลค่าความเที่ยงของเครื่องมือ	90
ประวัติผู้ศึกษา	92

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	แสดงสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง	33
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ใน 4 ด้าน	34
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านบริหารงานวิชาการ	35
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านบริหารงานงบประมาณ	38
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านบริหารงานบุคคล	42
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการส่งผล ต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ด้านบริหารทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านบริหารทั่วไป	46
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ (F) เกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พิจิตร เขต 1 ในภาพรวม	50

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบบวรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ	51
ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบบวรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ	52
ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบบวรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล	53
ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบบวรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป	54
ตารางที่ 4.12 ค่าความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของข้อเสนอแนะ แนวทางในการเสริมสร้าง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะ เป็นนิติบุคคล	55

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
---------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการศึกษาของไทย มีผู้รับผิดชอบอยู่ในหลายส่วนและหลายระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานในการบริหารจัดการศึกษาในระดับปฏิบัติ มีการจัดองค์กรการบริหารภายในตามขนาดและปริมาณงาน มีการแบ่งฝ่าย การมีส่วนร่วม การบริหารสถานศึกษาไว้ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมผลักดันให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในปัจจุบันได้ถูกกำหนดให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงต้องมีการพัฒนา ปรับเปลี่ยนบทบาทความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางของสถานศึกษาฐานะนิติบุคคล อันเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งถ้าศึกษาองค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษาจะพบว่า มีการดำเนินการทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ในส่วนของการปฏิบัตินั้นได้มีการกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับสูง คือ ระดับกระทรวง จนถึงระดับล่าง คือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ทั้งนี้ได้มีการกำหนดหลักการ แนวปฏิบัติไว้ในกฎหมายการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 รวมทั้งแนวปฏิบัติ หนังสือมอบอำนาจ จากหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวง และต้นสังกัด เป็นต้น แต่ถึงแม้จะมีกฎหมายการศึกษา กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวปฏิบัติให้กับผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนร่วมทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครู บุคลากร และกรรมการสถานศึกษา ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่า ยังมีอุปสรรค ปัญหา ในการปฏิบัติงาน การจัดกระบวนการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มี

ส่วนสำคัญที่จะต้องนำนโยบายที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งนโยบายและแผน ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาในบริบทที่ว่าด้วย การปฏิรูปการศึกษาและการกระจาย อำนาจที่กำหนดให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้อุปสรรคปัญหาที่พบจากรายงานสรุปผล การประเมินติดตามการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่และสถานศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน ของคณะ ผู้ตรวจราชการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2547 (เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1, 2547/ 14 – 15) พบว่า มีอุปสรรคปัญหาสำคัญหลัก ๆ 3 ประการ ได้แก่ (1) ปัญหาที่เกิดจากระเบียบกฎหมายที่ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน (2) ปัญหาโครงสร้างทางการบริหารงาน ทั้งในระดับกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษา และ (3) ปัญหาที่เกิดจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างใหม่ ตั้งแต่ระดับกระทรวงจนถึงระดับ สถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการไม่เข้าใจบทบาทหรือการปรับเปลี่ยนบทบาทวิธีการทำงานให้ สอดคล้องเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูประบบราชการและการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากยังยึดติด หรือเคยชินกับ วัฒนธรรมการบริหารงานแบบดั้งเดิม ไม่ปรับเปลี่ยนและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาต่อสถานศึกษาระดับ ชั้นพื้นฐานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษา

อนึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพการ บริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 193 คน จาก 193 แห่ง ในปี พ.ศ. 2547 โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปรากฏว่า คุณภาพการบริหารโดยรวมในทุกมาตรฐานอยู่ในระดับ 2 ได้แก่ มาตรฐานการ จัดโครงสร้างองค์กร มาตรฐานในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน มาตรฐานการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มาตรฐานด้านภาวะผู้นำ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีมาตรฐานที่ 25 ที่เกี่ยวกับการ บริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคล ยังมีระดับคุณภาพ ในระดับพอใช้ ถึง 84 แห่ง และต้องปรับปรุง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45 ของจำนวนสถานศึกษา ทั้งหมดซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคล ค่อนข้างมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขต พื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1” เพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในด้านใดบ้างจึงจะ

ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

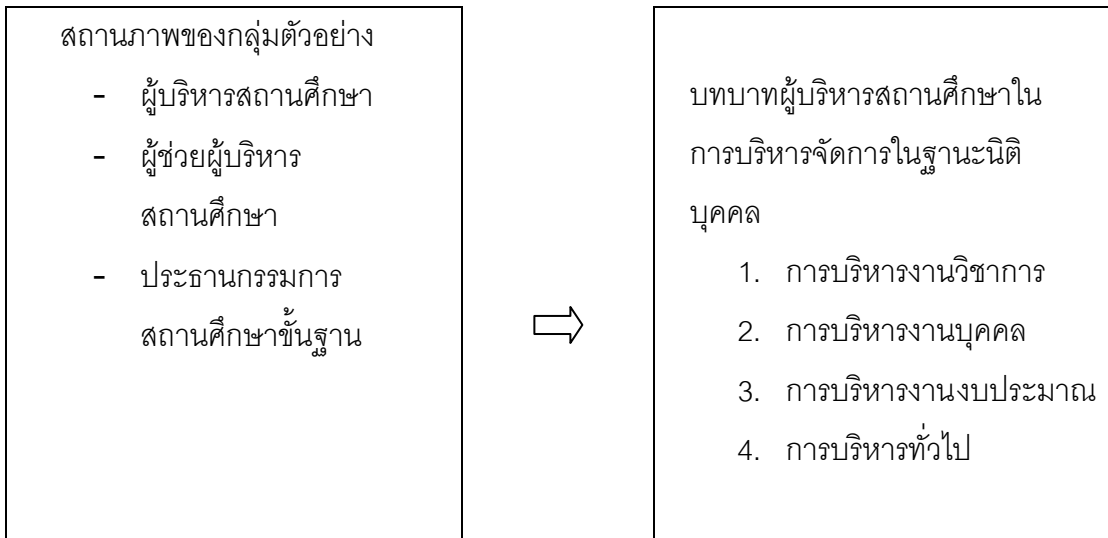
2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

3. กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งจะได้ทำการศึกษาวิจัยจากกรอบความคิดในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้แก่

- 3.1 การบริหารงานวิชาการ
- 3.2 การบริหารงานบุคคล
- 3.3 การบริหารงานงบประมาณ
- 3.4 การบริหารทั่วไป

กรอบความคิดดังกล่าว สามารถกำหนดเป็นกรอบในการวิจัยตามแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตเนื้อหาที่ต้องศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล 4 ด้าน ดังนี้

- 4.1.1 การบริหารงานวิชาการ
- 4.1.2 การบริหารงานบุคคล
- 4.1.3 การบริหารงานงบประมาณ
- 4.1.4 การบริหารทั่วไป

4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 840 คน จากสถานศึกษา 280 แห่ง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน จากสถานศึกษา จำนวน 90 แห่ง ๆ ละ 3 คน

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่จะศึกษาวิจัย

ขอบเขตของตัวแปรที่จะศึกษาประกอบไปด้วย

4.3.1 **สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3.2 **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการในฐานะนิติบุคคล** ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การบริหารทั่วไป

5. นิยามศัพท์ในการวิจัย

5.1 **บทบาท** หมายถึง ภารกิจหน้าที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องกระทำและรับผิดชอบตามสถานภาพของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่และเป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้

5.2 **ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน

5.3 **นิติบุคคล** หมายถึง องค์กร หรือคณะบุคคลซึ่งกฎหมายสมมติให้เป็นบุคคล เพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด

5.4 **สถานศึกษาฐานะนิติบุคคล** หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายกำหนดให้สามารถ กระทำภารกิจต่างๆ ได้ด้วยตนเองภายในกรอบวัตถุประสงค์และมีสิทธิ และหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ซึ่งกำหนดสิทธิไว้เป็นการเฉพาะ

5.5 **บทบาทของสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล** หมายถึง บทบาทของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป

5.5.1 **การบริหารงานวิชาการ** หมายถึง ภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศติดตาม การแนะแนว การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน

การศึกษา การประสานความร่วมมือกับสถาบันอื่นในการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ด้าน
วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว และองค์กรอื่นๆ

5.5.2 การบริหารงาน บุคคล หมายถึง ภารกิจของสถานศึกษาในการ
วางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งสรรหา บรรจุแต่งตั้ง รวมทั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติงานและรักษาวินัยตลอดจนการออกจากราชการ

5.5.3 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง ภารกิจของสถานศึกษาในการ
จัดสรรและเสนอขอของบประมาณ ระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งการเงินและพัสดุ
และสินทรัพย์จัดทำบัญชีตลอดจนตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานการใช้จ่ายเงินและผลการ
ดำเนินงาน

5.5.4 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง ภารกิจของสถานศึกษาในการ
ดำเนินการธุรการ จัดทำสำมะโนนักเรียน รับนักเรียน ระดมทรัพยากร พัฒนาองค์กร รวมทั้ง
ประสานและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ทางการศึกษา ตลอดจนการจัดการศึกษาใน
ระบบ นอกระบบตามอัธยาศัย และส่งเสริมบทบาทด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร
ด้านบริหารทั่วไป

5.6 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.7 การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

5.8 เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 หมายถึง องค์กรการบริหารจัดการศึกษาที่
ประกอบด้วยคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ
(อำเภอเมืองพิจิตร อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอสามง่าม อำเภอลือชัยบุรีรัมย์ อำเภอวังทรายพูน
และกิ่งอำเภอสากเหล็ก)

5.9 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่กรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการสถานศึกษา

5.10 ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการบริหารที่ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือสูญเสียประโยชน์น้อยที่สุด

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผู้วิจัยได้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานของตนเองต่อไป

6.2 สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ได้นำความรู้ ความคิดเห็น ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคล ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

6.3 หน่วยงานอื่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความรู้และข้อมูลจากงานวิจัย เพื่อให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ พัฒนาการบริหารการศึกษาต่อไป

6.4 ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยทั้งหมดจะมีส่วนช่วยให้สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 นำไปเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างและวางแผน พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบ กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล อันสืบเนื่องมาจากนโยบาย การ ปฏิรูปการศึกษาของชาติในประเด็นของการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษา โดยมีกรอบ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร
 - 1.1 ความหมายของบทบาท
 - 1.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท
 - 1.3 บทบาทของผู้บริหาร
2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไป
 - 2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล
3. ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษา
 - 3.1 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาทั่วไป
 - 3.2 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.3 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล
4. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา
 - 4.1 ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 - 4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 - 4.3 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บทบาทของผู้บริหาร

1.1 ความหมายของบทบาท

บทบาท (Role) บทบาทเป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่มีผู้สวมบทบาทจะต้องกระทำ ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ บทบาทแต่ละบทบาทเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันเป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ในสถาบันนั้น ๆ

1.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หรือทักษะการบริหารงานโดยทั่วไป ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี การบริหารมีหลายแนวคิด แต่ที่สำคัญและนิยมใช้ คือ บทบาทของผู้บริหาร หรือทักษะการบริหารของแคท (Katz, 1955: 33 – 42) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร การศึกษา หน่วยที่ 11 (2546: 205) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารต้องมีทักษะ 3 ด้าน คือ

1.2.1 ทักษะในด้านความคิด (Conceptual Skill) หมายถึง ความสามารถในการมองภาพรวม โดยมองจากภาพของหน่วยงานย่อยขึ้นไปทั้งโครงสร้างจนเกิดภาพรวม เป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะต้องรอบรู้และเข้าใจความสลับซับซ้อนของหน่วยงาน และสามารถทำให้หน่วยงานดำเนินงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Human Skill) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นรายบุคคล และระบบกลุ่ม ซึ่งถือว่าทักษะพื้นฐานในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.2.3 ทักษะในด้านความรู้ทางวิชาการ หรือทักษะเชิงเทคนิค (Technical Skill) เป็นความชำนาญ หรือทักษะของผู้บริหารที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานและเทคนิคต่างๆ ที่สำคัญจะประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ

1) ทักษะด้านการวางแผน (Planning Skill)

2) ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อสาร (Group

Process and Communication Skill)

3) ทักษะทางด้านการจัดการ (Management and Organization Skill)

ทั้งนี้ ความจำเป็นในการใช้ทักษะทั้ง 3 ด้าน ในการบริหารงาน จะขึ้นอยู่กับระดับผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารระดับต้น จำเป็นต้องใช้ทักษะด้านเทคนิคมาก ผู้บริหารระดับกลาง จำเป็นต้องใช้ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์มาก ผู้บริหารระดับสูง จำเป็นต้องใช้ทักษะด้านความคิดและด้านความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก แต่จะใช้ด้านเทคนิคน้อย

1.3 บทบาทของผู้บริหาร

จากหลักการแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และบทบาททางการบริหารดังกล่าว บูช (Bush, 1989: 3) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วย 1 – 4 (2546 : 15) กล่าวสรุปว่า ผู้บริหารจะมีบทบาทในการบริหารที่ประสบผลสำเร็จจึงอยู่ที่ความสามารถในการเลือกใช้การบูรณาการและการตีความทฤษฎีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การนำทฤษฎีมาใช้ในการบริหารจึงขึ้นอยู่กับระดับและคุณภาพของนักบริหารที่จะวางกรอบความคิดที่อาศัยการตีความ การวิเคราะห์ การบูรณาการ ทฤษฎีหลายทฤษฎีเข้าด้วยกัน และใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจและการบริหารงานของตน

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไป

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไป กอร์ดอน (Gorton 1983: 71) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 11 (2546: 194) ได้สรุปว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้บริหาร
2. บทบาทในฐานะเป็นผู้นำในด้านการสอน/ ด้านวิชาการ
3. บทบาทในฐานะเป็นผู้รักษาระเบียบวินัย
4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์
5. บทบาทในฐานะเป็นผู้ประเมินผล
6. บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ปัญหาความขัดแย้ง

นอกจากนี้ เซอร์จิโอวานนิ และ คาร์เวอร์ (Sergiovanni and Carver 1980: 268 – 280) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9 (2546 : 33) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องแสดงความเป็นผู้นำใน 3 ประการ คือ

1. พฤติกรรมของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องแสดงความเป็นผู้นำที่เหมาะสมกับเกียรติและศักดิ์ศรี ประสานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจของครู นักเรียน และต่อเนื้อหาของสาระของหลักสูตร และมีพฤติกรรมที่สำคัญ คือ พฤติกรรมที่มุ่งทั้งงาน และมุ่งคน

2. พัฒนาคนอื่น ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายที่เด่นชัดอย่างหนึ่งของสถานศึกษา คือ การพัฒนาคน ที่จะต้องมุ่งพัฒนาทั้งผู้เรียน และครูผู้สอน ทั้งด้านความสามารถ และด้านจิตใจควบคู่กันไป และเมื่อถึงระดับที่พึงปรารถนาแล้ว ย่อมเชื่อได้ว่า สถานศึกษาย่อมบรรลุเป้าหมายได้

3. หน้าที่ผู้นำของกลุ่ม หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทผู้นำของกลุ่มใน 2 ประการสำคัญ คือ

3.1 บทบาทในการปฏิบัติภารกิจของกลุ่ม

3.2 บทบาทในการสร้างกลุ่ม

ทั้ง 2 บทบาท มีการปฏิบัติที่สำคัญ คือ เป็นบทบาทที่ทำงานให้สำเร็จ ทำให้กลุ่มคงอยู่อย่างมีความเจริญก้าวหน้าและสร้างความกลมเกลียวสมานฉันท์ภายในกลุ่ม รวมทั้งปลูกจิตสำนึกแก่สมาชิกของกลุ่มในการสร้างงาน รักสนใจงาน

โดยสรุปแล้วบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษาคือ

1. บทบาทในฐานะผู้บริหาร

2. บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ

3. บทบาทในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่ม

2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้บริหารที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศ เพราะจะต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ทำการสอนในระดับขั้นพื้นฐานจำนวนกว่า 40,000 แห่ง ในขณะที่ โดยเฉพาะต้องทำหน้าที่บริหารภายใต้เงื่อนไขบนหลักการของการกระจายอำนาจ และฐานะนิติบุคคลของสถานศึกษา ดังนั้นนอกจากจะมีบทบาท อำนาจหน้าที่ และทักษะบริหารจัดการสถานศึกษาดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีบทบาทและคุณลักษณะที่สำคัญ การบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารและจัดการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ด้วยหลักการดังกล่าว ได้แก่

2.2.1 หลักนิติธรรม

2.2.2 หลักคุณธรรม

2.2.3 หลักความโปร่งใส

2.2.4 หลักการมีส่วนร่วม

2.2.5 หลักความรับผิดชอบ

2.2.6 หลักความคุ้มค่า

หลักธรรมาภิบาล อาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงาน ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และกำหนดเป็น บทบาทของตนเอง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ และจุดเน้นสำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องนำมาใช้ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในความรับผิดชอบ ตั้งแต่การจัดองค์กรการบริหาร คือ การใช้ หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหาร ซึ่งมีหลักการแนวคิด ดังนี้

ความหมาย ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือ การเปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม คืออะไรนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลายด้าน เช่น Davis and Newstrom ได้ให้ คำนิยาม ไว้ว่า “....Participation is mental and emotional involvement of persons in group situation that encourage them to contribute to group goals and share responsibility for them.” อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 12 (2546: 223)

โดยคำนิยามดังกล่าว มีประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเข้ามามีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมช่วย
3. การมีส่วนรับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยการมีส่วนร่วม มีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. เป็นกระบวนการของการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน กระบวนการตัดสินใจ
2. เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล
3. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการบริหาร
4. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่ง อำนาจหน้าที่ ที่ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องการให้ ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ มิใช่ เพียงแต่หวังใยหรือสัมผัสปัญหา

สำหรับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการกำหนดไว้ว่า ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การบริหารจัดการและขอเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. ให้สถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษา ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ
3. ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ตามขั้นต้นไว้เป็นหลักฐานและให้สรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าว รายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ

2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตั้งอยู่ในกรอบอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายและวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก มาตรา 39 แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในนามของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับมอบหมาย หรือตามระเบียบบริหารการเงินของสถานศึกษา เป็นต้น ฉะนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงมีฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคล เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยที่กำหนดอำนาจหน้าที่อธิการบดีให้เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป ซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลตามสภาพที่กฎหมายกำหนด

นอกจากมาตรานี้ มาตรา 44 วรรคหนึ่ง และมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจและการมอบ

อำนาจของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษา สถานศึกษามีความอิสระและคล่องตัว ตามขอบข่ายการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน คือ งานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านการบริหารงานบุคคล และงานด้านบริหารทั่วไป รวมทั้งงานตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน

3. ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษา

3.1 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาทั่วไป

ภารกิจของสถานศึกษาที่จะกล่าวถึงนี้ หมายถึง สถานศึกษาที่มีภารกิจรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน หรือการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาภาคบังคับ แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. 2523 สถานศึกษาดังกล่าว จำนวนมากอยู่ภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้นเรียกว่า โรงเรียนประชาบาล การบริหารจัดการในยุคนั้น ยังมีได้มีการกำหนดกรอบภารกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2523 โรงเรียนประเภทดังกล่าวทั้งหมด รวมทั้งสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ขณะนั้นได้อโอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการทำการศึกษา และกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้มีกรอบภารกิจไว้ เป็น 6 งาน ได้แก่

- 3.3.1 งานด้านวิชาการ
- 3.3.2 งานด้านกิจการนักเรียน
- 3.3.3 งานด้านบริหารบุคคล
- 3.3.4 งานด้านบริหารทั่วไป
- 3.3.5 งานด้านอาคารสถานที่
- 3.3.6 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และคณะกรรมการโรงเรียน

ในสภาพการปฏิบัติจริงในช่วงแรก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ของไทย ไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานบริหารทั่วไป รวมถึงการบริหารการเงิน การพัสดุ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานอาคารสถานที่ ต่อมาหลังจากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นให้ความสำคัญกับหมวด 4 ผู้บริหาร จะต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทำให้ภารกิจของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องกลับมาให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการมากขึ้น

3.2 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ รวมทั้งฉบับแก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แล้วนั้น ทำให้ภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ 2 รูปแบบ

3.2.1 รูปแบบที่ 1

เป็นรูปแบบดั้งเดิมที่เคยกำหนดให้มี 6 งาน แต่มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ภารกิจเรื่องแรก คือ งานวิชาการ หรือการปฏิบัติการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับที่หนึ่ง และให้เป็นศูนย์กลางของภารกิจทั้งหลาย ส่วนภารกิจอื่น ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียนรู้ก็ยังคงไว้อย่างเดิมที่สำคัญ คือ ทุกงาน ต้องไปเป็นเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.2 รูปแบบที่ 2

ภารกิจสถานศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงที่จะมีขึ้นในอนาคต จากความมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งแต่เดิมเน้นงานเป็นตัวตั้ง แต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ เน้น “คน” หรือ “กลุ่มคน” เป็นตัวตั้ง จึงสามารถแบ่งกลุ่มภารกิจออกเป็น กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่มงาน คือ

1) กลุ่มที่ 1 ภารกิจด้านการเรียนรู้

ภารกิจด้านการเรียนรู้ เป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ผู้ที่ปฏิบัติภารกิจนี้ ก็คือ “ผู้เรียน” ทุกคนในระดับ และระบบการศึกษา (ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย) ภารกิจนี้ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เวลาและทรัพยากรจะต้องใช้เพื่อภารกิจด้านนี้ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมด ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่ความรับผิดชอบของครูผู้สอนเท่านั้น แต่เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหาร

2) กลุ่มที่ 2 ภารกิจด้านการสอน

ภารกิจด้านการสอน เป็นภารกิจของครูและบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการสอนทั้งหมด ซึ่งรวมถึงภูมิปัญญาในชุมชนที่เข้ามาช่วยในเรื่องการสอน ภารกิจนี้ควรมีความสำคัญเป็นอันดับสอง ถ้าคิดเป็นปริมาณของเวลาและทรัพยากรที่ผู้บริหารจะต้องให้ก็คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 นอกจากนี้ อาจจะมีดูแล เรื่องการบริหารงานบุคคล และภารกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทั้งหมดด้วย

3) กลุ่มที่ 3 ภารกิจด้านการบริหาร

ภารกิจด้านการบริหาร ก็คือ งานที่เป็นที่เป็นภารกิจของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และบุคลากรสนับสนุนทั้งหมด ซึ่งจะเป็นคนดูแลกลุ่มงานเดิม (ทั้ง 6 งาน) ซึ่งงานเหล่านี้เมื่อมีเทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใช้แล้ว ภารกิจและกิจกรรมตรงนี้จะลดลง ใช้เวลาน้อย และใช้คนน้อยลง เหลือไม่เกินร้อยละ 20 ของงานทั้งหมด

การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาแบบนี้ ค่อนข้างสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามที่กำหนดภารกิจของสถานศึกษา ในอันที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3 ภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล

3.3.1 ความหมายของนิติบุคคล

นิติบุคคล เป็นบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นเพื่อให้มีสิทธิ หน้าที่ และสามารถทำกิจกรรมอันเป็นการก่อนิติสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ประสิทธิ์ โสวิไลกุล: 2543)

นิติบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) นิติบุคคลในกฎหมายเอกชน หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มบุคคลธรรมดาารวมกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งและเพื่อให้ดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้ นิติบุคคลจำเป็นที่จะต้องมียุติธรรมและสามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ได้ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจการภายใต้นิติบุคคลเพียงคนเดียว หรือในกรณีที่เป็นการรวมทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุน เพื่อดำเนินกิจกรรมอันใดอันหนึ่ง เช่น เพื่อการศึกษา ศาสนา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อื่น โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์และเพื่อจดทะเบียนตามกฎหมาย แล้วยอมเป็นนิติบุคคล เช่น สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น

2) นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน หมายถึง นิติบุคคลที่เกิดขึ้นตามกฎหมายมหาชน กล่าวคือ มีพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรองที่อาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติ กำหนดให้จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ

นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน จึงดำเนินกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะและมีการใช้อำนาจมหาชน เช่น กระทรวง ทบวง กรม องค์การมหาชนของรัฐ เทศบาล วัด เป็นต้น

ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้รับสภาพเป็นนิติบุคคล โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

ดังนั้น สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลจึงหมายถึง โรงเรียนในสังกัดเขต
พื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ภายในขอบเขต
ของวัตถุประสงค์ มีสิทธิ หน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ซึ่งกำหนดสิทธิและ
หน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นกาลเฉพาะ

จึงมีความจำเป็นที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการที่จะต้องใช้อำนาจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การบริหารจัดการและ
ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเป็นกรอบ
ขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ และวงเกณฑ์ในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นนิติบุคคลเหล่านั้น

3.3.2 บทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล และของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามกฎหมายการศึกษา

อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา และอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน
การบริหารทั่วไป ตามกฎหมายการศึกษาฉบับต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ

งานด้านวิชาการเป็นอำนาจหน้าที่สำคัญที่สถานศึกษาและ
ผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามกฎหมายทางการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตาม
แนวทางการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการไว้ในหลายมาตรา ให้สถานศึกษา
และผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการปฏิบัติ เช่น

ก. การจัดทำสาระหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลาง (มาตรา 27
วรรคสอง)

ข. การจัดกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24)

ค. การจัดประเมินผู้เรียน (มาตรา 26)

ง. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
(มาตรา 30)

จ. การบริหารและจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน (มาตรา 39)

๑. การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด (มาตรา 48)

๒. การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาของผู้เรียน (มาตรา 66)

(2) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ต้อง ดำเนินการในเรื่องสำคัญ เช่น

ก. จัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย สติปัญญา หรือเด็กด้อยโอกาส เด็กมีความสามารถพิเศษ (มาตรา 12)

(3) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ต้องปฏิบัติดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ เช่น

ก. อนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษา (มาตรา 39(5))

ข. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง ศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 44 และมาตรา 45)

2) ด้านการบริหารงบประมาณ

งานด้านงบประมาณมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารและสถานศึกษา ต้องใช้ในการบริหารงานด้านนี้ ตามแนวทางของสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานด้านนี้ ในหลายมาตรา ดังนี้

ก. บริหารและจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งด้านงบประมาณ (มาตรา 39)

ข. ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จาก ทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วย ที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น (มาตรา 59 วรรคหนึ่ง)

(2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานด้านนี้ในหลายมาตรา ดังนี้

ก. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ (มาตรา 39(2))

ข. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจาก กระทรวง และ
ต้นสังกัด (มาตรา 39 (6))

ค. ดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก กระจายอำนาจ และมอบอำนาจ
โดยเฉพาะด้านการบริหารงบประมาณ (มาตรา 44 และ มาตรา 45)

(3) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการใน
สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในฐานะ
นิติบุคคลเกี่ยวกับการงบประมาณ ดังนี้

ก. วิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของ
สถานศึกษา

ข. เสนอขอจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป

3) ด้านบริหารงานบุคคล

งานด้านบุคคลเป็นงานสำคัญอีกด้านหนึ่ง ที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่
สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ในการบริหารงานด้านนี้ ในหลายฉบับ ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานบุคคลไว้ในหลายมาตรา ให้
สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการ ดังนี้

ก. การบริหารและจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน (มาตรา 39)

ข. การดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(มาตรา 40)

ค. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะใน
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 65)

(2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2546 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานบุคคล ให้สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้อง
บริหารจัดการในหลายมาตรา ดังนี้

ก. ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

ข. การบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (มาตรา 39 (2))

ค. การดำเนินงานตามที่ได้รับการกระจายอำนาจและมอบอำนาจ (มาตรา 44 และมาตรา 45)

(3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่กำหนดการบริหารงานบุคคลที่สำคัญที่มีผลบังคับใช้ล่าสุดที่สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจนำไปเป็นเครื่องมือการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล โดยมีสาระที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

ก. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามกระบวนการให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษากำหนด (มาตรา 27 (1))

ข. การพิจารณาความดี ความชอบ ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา 27 (1))

ค. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนา รวมทั้งจัดทำมาตรฐานภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 27 (3) (4))

ง. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (มาตรา 27 (5))

จ. การสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกจากราชการ กรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนด (มาตรา 49)

ฉ. การบรรจุ แต่งตั้ง บุคลากรให้ดำรงตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา (มาตรา 53 (4))

ช. การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (มาตรา 73)

ซ. การยกย่อง เชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ (มาตรา 75)

ฌ. การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ (มาตรา 79 และมาตรา 82)

ฎ. การสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีข้าราชการครูและบุคลากรถูกกล่าวหา หรือมีเหตุว่าหย่อนความสามารถ และสั่งให้ออกจากราชการ กรณีหย่อนความสามารถ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมตามมติ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 11)

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

งานด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่มีภารกิจงาน หรือขอช่วยงานมาก เพราะเป็นการรวมภารกิจเดิมจำนวน 3 งาน เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งได้แก่ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน ดังนั้น งานด้านการบริหารงานทั่วไป จึงมีกฎหมาย กฎกระทรวง แนวปฏิบัติกำหนดให้สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ได้ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานทั่วไปไว้ในหลายมาตรา เช่น

ก. การร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน ฯลฯ (มาตรา 29)

ข. การบริหารและจัดการศึกษางานด้านบริหารทั่วไป (มาตรา 39)

ค. การดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 40)

ง. การให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานและอำนวยความสะดวกในการรับการประเมินจากภายนอก

จ. การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 57)

(2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดแนวทางการบริหารงานด้านนี้ไว้ในหลายมาตรา เช่น

ก. การประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

ข. การเป็นผู้แทนสถานศึกษาในกิจกรรมทั่วไป รวมทั้งการจัดการดำเนินการทางนิติกรรม (มาตรา 39 (3))

ค. การปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัด และดำเนินงานที่ได้รับการกระจายอำนาจ (มาตรา 39 (6) มาตรา 44 และมาตรา 45)

(3) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคลเกี่ยวกับด้านการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

ก. การวิเคราะห์ จัดทำแผนและนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา
ของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป

ข. การวางระเบียบ ออกประกาศ และข้อบังคับของ
สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป

ค. การเสนอขอตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ
งานบริหารทั่วไป

ง. การแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือบุคคลเพื่อพิจารณาและ
เสนอความคิดเห็น หรือปฏิบัติการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามรัฐธรรมนูญ
และกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 บัญญัติว่า “นิติบุคคล
ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นภายในขอบแห่ง
อำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ
สิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ กฎหมาย
ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา แต่การกระทำใดๆ ตามสิทธิและหน้าที่ ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวข้างต้นนั้น
สถานศึกษาจะต้องดำเนินการภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่

4. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

4.1 ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

คำจำกัดความและความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ” มีนักวิชาการได้ให้
ความหมายไว้หลากหลายแตกต่างกันไปตามแนวคิดสาขาวิชาของตนเอง เช่น

วัฒนา สุตรสุวรรณ (วัฒนา สุตรสุวรรณ 2521: 596) อ้างในประมวลสาระชุดวิชา
ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ หน้าที่ 11 (2546: 168) ได้ให้คำจำกัดความและความหมายของประสิทธิภาพ
(Efficiency) หมายถึง การกระทำที่มีการสูญเปล่าน้อย เช่น ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้บริหารองค์การ
สามารถทำงานหรือใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน โดยมีการสูญเปล่าน้อยหรือไม่เสียแรงงานเกิน
ความจำเป็นในการทำหน้าที่ เรียกว่า เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน กล่าวโดยสรุป ประสิทธิภาพ
หมายถึง ความสามารถที่ทำให้งานเกิดความสำเร็จ

4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

โดยมีรูปแบบการบริหารแบบ Q.C.CIRCLE รูปแบบการบริหารโดยนการยึด วัตถุประสงค์ (MBO) และรูปแบบการบริหารแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารในรูปแบบการมี ส่วนร่วมนี้ เป็นรูปแบบที่ถูกนำมาใช้มากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการบริหารการศึกษาและการบริหาร สถานศึกษา โดยมีหลักการแนวคิดที่จะขอกกล่าวโดยละเอียด ดังนี้

4.2.1 ความหมายและพัฒนาการของการบริหารโดยการมีส่วนร่วม

ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือการบริหารโดยเปิด โอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม คืออะไรนั้น เป็นการยากที่จะให้คำอธิบายที่ชัดเจนทุกด้าน บางท่าน ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "... participation is mental and emotional involvement of persons in group situations that encourage them to contribute to goals and share responsibility for them." (Davis and Newstrom : 1985) โดยนิยามดังกล่าว เน้นคำจำกัดความมีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การเข้ามีส่วนร่วม (2) การมีส่วนร่วมช่วย และ (3) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

ผลจากการศึกษาของ มาโย (Mayo) (อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎี และแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา 2546 : 229) ซึ่งให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญ อย่างหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญของพนักงานให้สูงขึ้น

ลิเคอर्थ (Likert, 1961) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9 – 12 (2546 : 229) ให้ความสำคัญภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญ กับ ภาวะการบริหารโดยการมีส่วนร่วม ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ด้วยการให้เจ้าหน้าที่ระดับต้นมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก่อให้เกิดการประสานดีกว่า แรงจูงใจสูงกว่า ประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่า

4.2.2 ประโยชน์ของการบริหารโดยการมีส่วนร่วม

- 1) เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง เขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา – ผู้ใต้บังคับบัญชา จะมีความ ราบรื่นมากขึ้น ความไม่พอใจ – การร้องทุกข์น้อยลง
- 3) ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรจะรู้สึกผูกพันมากขึ้น
- 4) บุคลากรจะไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น เพราะบุคลากรรู้ แรงจูงใจ และความต้องการของฝ่ายบริหาร
- 5) การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
- 6) การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น

- 7) การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่ำดีขึ้น
- 8) ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

4.2.3 วิธีการบริหารโดยการมีส่วนร่วม

วิธีการบริหารโดยการมีส่วนร่วมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีมี 2 วิธี คือ

1) การบริหารโดยวัตถุประสงค์ (Management by Objective : MBO)

มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกัน ในการกำหนด ความมุ่งหมาย เป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน มาตรฐานของหน่วยงาน

2) กลุ่มสร้างเสริมคุณภาพงาน (Quality Control Circles) โดยมี

วัตถุประสงค์ของการบริหารแบบ Q.C.CIRCLE ดังนี้

- (1) เพื่อให้หัวหน้างานใช้ความสามารถ และความกระตือรือร้นใน

การควบคุมคุณภาพ

- (2) ให้กลุ่มเกิดการระมัดระวังและสำนึกในคุณภาพ

- (3) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ และฝ่ายจัดการ

กล่าวโดยสรุป การปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญยิ่ง องค์กรอาจจัดตั้งมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีภารกิจและบทบาท ตลอดจน โครงสร้างแน่ชัด อาจจะสามารถปรับตัวตามสภาพแวดล้อม ขนาด และภารกิจในสมัยนั้น ๆ ระยะเวลาหนึ่ง เมื่อองค์กรเจริญเติบโตขึ้น มีเป้าหมาย นโยบาย ที่ปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ในเวลาหนึ่ง การเจริญเติบโตขององค์กร ระดับขนาดขององค์กรแปรเปลี่ยนไป ภารกิจเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและการนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

กลูเอค (Glueck, 1980) อ้างในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 9-12 (2546 : 199) กล่าวว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพ องค์กรนั้น จะต้องมีการจัดระบบงาน โดยจัดทำคำพรรณนาลักษณะงาน (Job description) ของ พนักงานและผู้บริหารทุกคนไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนความสัมพันธ์ของงานแต่ละอย่าง หรือหน่วย ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ที่เรียกว่า "การประสานงาน"

การพัฒนาองค์กรเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานนั้น จะมอง เฉพาะในส่วนปลีกย่อยในการปรับปรุงนั้นคงไม่เพียงพอ จะต้องมุ่งปรับปรุงองค์กรทั้งระบบ (Total System) โดยการนำวิทยาการใหม่ๆ หรือการปรับโครงสร้าง หรือการพัฒนาทรัพยากรคน ขององค์กรมาใช้ หากพิจารณาตามพฤติกรรมกรรมการบริหารจะพบว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพ องค์กร คือ การปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการบริหารนั่นเอง

4.3 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการดังกล่าวมาแล้ว ผู้บริหารองค์การ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปบูรณาการ ใช้ในการบริหาร โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับกัน คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) ซึ่งเน้นการบริหาร โดยการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการใช้ในการบริหารสถานศึกษาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

SBM (School – Based Management หรือ Site – based Management) หมายถึง “การบริหารและการจัดการศึกษาโดยมีสถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา โดยต้องมีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ให้มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น ทางด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์การชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยการมีส่วนร่วมและคุณภาพของผู้เรียนตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544) ดังนั้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงเป็นนวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.3.1 รูปแบบของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นความพร้อมลักษณะเฉพาะและความต้องการ ความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน ดังนั้น SBM ของแต่ละโรงเรียนจึงไม่เหมือนกัน การบริหารจัดการจะอยู่ภายใต้การตัดสินใจของคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาดังนั้น หัวใจสำคัญที่จะทำให้ SBM ดำเนินไปด้วยดีก็คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ในการจำแนกประเภทของ SBM จึงมีรูปแบบ 4 รูปแบบ ดังนี้

- 1) มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM)
- 2) มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM)
- 3) มีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM)
- 4) มีครูและชุมชนเป็นหลัก (Professional Community Control SBM)

4.3.2 หลักการของ School – Based Management

การบริหารจัดการ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานมีหลักการสำคัญ ดังนี้

- 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

- 2) หลักการบริหารตนเอง (Self – Management)
- 3) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Participation of Stakeholders)
- 4) หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน
- 5) หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach)
- 6) หลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

4.3.3 การนำ SBM ไปสู่การปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถนำ SBM เข้าสู่สถานศึกษาโดยใช้เทคนิคและขั้นตอนดังนี้

- 1) สร้างความตระหนักและความเข้าใจของตนเอง
- 2) พัฒนาคณะพัฒนางาน และพัฒนาองค์กร
- 3) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน โดยใช้ SWOT Analysis
- 4) เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 5) กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม
- 6) กำหนดเป้าหมายของการศึกษา/ ผลผลิตทางการศึกษา
- 7) จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพสถานศึกษา
- 8) กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยนำระบบข้อมูลสารสนเทศมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา จำนวน 2 เรื่อง คือ

ธารีย์ กอเต็ม (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2541 โดยได้ทำการศึกษาวิจัยกับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการแนะแนวทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนครูแนะแนวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการศึกษา และ/หรือการอบรมทางด้านงานแนะแนวมีการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวสูงกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการศึกษา และ/หรือการอบรมทางด้านงานแนะแนว น้อยกว่า 1 ปี ครูแนะแนวมีทัศนคติว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว น้อยมีการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญและเห็น ความจำเป็นของงานแนะแนวมาก

ธงชัย แสงโหลง (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนใน การบริหารสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้ทำการศึกษาจาก ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 140 คน ในปี พ.ศ. 2546 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมและด้าน การบริหารจัดการ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดการเรียน การสอนมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมและด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร วิทยาลัย ในการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาแล้ว ทั้งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎีของ นักวิชาการ นักการศึกษา ภารกิจ ขอบข่าย ของสถานศึกษา ทั้งในอดีตและในฐานะนิติบุคคล ตลอดจนนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ กฎหมายทางการศึกษา และกฎกระทรวง ระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน อันนำไปสู่การกำหนดรูปแบบ และกรอบแนวคิดการวิจัยได้ว่าบทบาทและภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สามารถกำหนดขอบข่ายและภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทและความรับผิดชอบ ใน 4 ด้านด้วยกัน กล่าวคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงาน บงบประมาณ และการบริหารทั่วไป อันเป็นภารกิจหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมี บทบาทตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2545) และแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษาในฐานะที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นนิติบุคคล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนในฐานะเป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุตร เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุตร เขต 1 ที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2547 ใน 5 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ จำนวน 280 โรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1.1.1	ผู้บริหารสถานศึกษา	280	คน
1.1.2	ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	280	คน
1.1.3	ประธานกรรมการสถานศึกษา	280	คน
	รวม	840	คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มส่วนโดยการกำหนดจำนวนตามตาราง ของ Robert V. Krejcie และ Daryle W. Morgan จำนวน 270 คน จาก 90 สถานศึกษา ๆ ละ 3 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นว่า บทบาทแต่ละประการนั้น มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา มาก – น้อย เพียงใด และกำหนดคะแนนต่อไปนี้

บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารมาก เท่ากับ 4 คะแนน

บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เป็นคำถามปลายเปิดให้ตอบโดยอิสระ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

2.2.1 ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี และแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในฐานะนิติบุคคล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทบาทการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล

2.2.2 นำข้อมูลที่ศึกษามากำหนดโครงสร้างและแนวการสร้างเครื่องมือตามขอบข่ายงาน ทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี ในการวิจัยเป็นเกณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางเขียนข้อคำถามของแบบสอบถาม

2.2.3 สร้างแบบสอบถามวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บทบาทที่ปฏิบัติโดยจำแนกเป็น 4 ด้าน รวมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล จำแนกได้ดังนี้

- 1) งานด้านวิชาการ (12 ภารกิจ) รวมทั้งพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 15 ข้อ
- 2) งานด้านงบประมาณ (7 ภารกิจ) รวมทั้งพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 15 ข้อ
- 3) งานด้านบุคลากร (5 ภารกิจ) รวมทั้งพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 15 ข้อ
- 4) งานด้านบริหารทั่วไป (19 ภารกิจ) รวมทั้งพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 15 ข้อ

2.2.4 นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรง (Content Validity) ของข้อคำถาม

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และนำผลการทดลองเครื่องมือมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

3.2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เจ้าหน้าที่ประสานการดำเนินงานส่งแบบสอบถาม ถึงกลุ่มตัวอย่างโดยตรง รวมทั้งการเก็บรวบรวม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์สภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคลใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด; 2535: 100)

- 4.51 – 5.50 บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารมาก
- 2.51 – 3.50 บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารปานกลาง
- 1.51 – 2.50 บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารน้อย
- 1.00 – 1.50 บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารน้อยที่สุด

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคลในการบริหารจัดการศึกษา (ทั้ง 4 ด้าน) ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคล โดยการทดสอบค่า F (เอฟ) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

4.4 การวิเคราะห์แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะนิตบุคคล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จากสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 90 แห่ง รวม 270 คน โดยแบ่งสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)
ผู้บริหารสถานศึกษา	90	
ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	90	90
ประธานกรรมการสถานศึกษา	90	
รวม	270	90

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวนร้อยละ 90 คน จากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำนวน 90 แห่ง ในเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยวิเคราะห์ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป โดยเสนอภาพรวมและแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 4.2 – 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ใน 4 ด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
ด้านบริหารวิชาการ	4.07	0.72	มาก
ด้านบริหารงบประมาณ	4.23	0.70	มาก
ด้านบริหารงานบุคคล	4.08	0.81	มาก
ด้านบริหารทั่วไป	4.13	0.71	มาก
รวมเฉลี่ย	4.12	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.12$) และเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า มีผลต่อระดับประสิทธิภาพในระดับมากเช่นกัน โดยมี
ค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ บทบาทด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.23$)
บทบาทด้านบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.13$) บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.08$) และบทบาท
ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคลสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	การจัดให้มีแผนงานการบริหารงาน วิชาการสอดคล้องกับแผนพัฒนา สถานศึกษาและธรรมนูญโรงเรียน อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์	4.21	0.65	มาก
2	การจัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาและ สาระหลักสูตรครบทุกกลุ่มสาระและมี ร่องรอยการนำไปใช้ในทางปฏิบัติจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	0.66	มาก
3	การจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและสาระหลักสูตร หลังจากได้นำไปใช้ครบแต่ละช่วงชั้น	4.07	0.71	มาก
4	การจัดให้มีการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ของครูผู้สอนตามกำหนดไว้ใน แผนบริหารงานวิชาการ	4.11	0.69	มาก
5	การจัดส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.05	0.76	มาก
6	การจัดให้มีการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนใน ทุกช่วงชั้น	4.03	0.74	มาก
7	การจัดส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการ จัดกระบวนการเรียนรู้	4.17	0.63	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
8	การจัดให้มีระบบการนิเทศภายใน อย่างมีประสิทธิภาพ	3.99	0.79	มาก
9	การจัดให้มีการแนะแนวเพื่อส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.98	0.76	มาก
10	การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการ บริหารสถานศึกษา	4.05	0.64	มาก
11	การให้ความร่วมมือส่งเสริมพัฒนา ความรู้ด้านวิชาการแก่บุคคล องค์กร ครอบครัว และชุมชน อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	4.07	0.76	มาก
12	การให้ความร่วมมือและประสานงาน ในการพัฒนางานวิชาการกับหน่วยงาน ทางการศึกษาและสถานศึกษาอื่นอยู่ เป็นประจำ	4.08	0.68	มาก
13	การจัดระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาด้านวิชาการ เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับของทางราชการ	4.05	0.71	มาก
14	การจัดการศึกษาและดูแลเป็นพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา หรือด้อย โอกาส และเด็กที่มีความสามารถ พิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม	3.96	0.86	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
15	การจัดให้มีการรายงานประจำปี เกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการ บริหารงานวิชาการต่อต้นสังกัดและ สาธารณชน	4.17	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย		4.07	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวมด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นรายบทบาทย่อยพบว่า บทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการมากที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการจัดให้มีแผนงานการบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และธรรมนูญโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการรองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการจัดส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.17$) และบทบาทด้านการจัดให้มีการรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการต่อต้นสังกัดและสาธารณชน ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการจัดการศึกษาและดูแลเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา หรือด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.96$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบริหารงบประมาณ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	การจัดให้มีการวิเคราะห์และจัดทำ แผนการบริหารงบประมาณได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถาน ศึกษาได้อย่างมีระบบ	4.20	0.69	มาก
2	การจัดทำและเสนอของบประมาณ เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และแนวปฏิบัติของต้นสังกัดว่าด้วย การจัดทำงบประมาณ	4.23	0.68	มาก
3	การจัดดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ในสถานศึกษาได้สอดคล้องกับแผน การบริหารงบประมาณได้อย่างเป็น ระบบ คลอบคลุมขอบข่ายงานของ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.69	มาก
4	การจัดให้มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน	4.22	0.70	มาก
5	การจัดให้มีการระดมทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นไปตาม ระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	0.69	มาก
6	การจัดการบริหารการเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน เป็นไปตาม ขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลัง กำหนด	4.35	0.65	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบริหารงบประมาณ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
7	การจัดการบริหารบัญชี มีการจัดบัญชี เงินไปตามแนวปฏิบัติของกฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่าง ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	4.37	0.65	มาก
8	การจัดการพัสดุและสินทรัพย์ของ สถานศึกษา มีการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา เป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและเป็น ปัจจุบัน	4.25	0.69	มาก
9	การจัดการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จาก ทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้ง ค่าธรรมเนียมเป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.68	มาก
10	การกำหนดแนวทางในการจัดหา พัสดุสำหรับ สถานศึกษาสอดคล้อง กับแผนการบริหารได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามความต้องการและเป็น ประโยชน์ต่อสถานศึกษา	4.17	0.64	มาก
11	การกำหนดรูปแบบรายการหรือ คุณลักษณะ เฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง ได้เป็นมาตรฐานตามระเบียบ กฎหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ อย่างถูกต้อง ชัดเจน	4.21	0.70	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
12	การจัดทำ จัดหา แบบสัมฤทธิ์ ทะเบียน รายงาน การบริหาร การเงินและบัญชี ได้ถูกต้องและตรงกับค่าใช้จ่าย	4.30	0.69	มาก
13	การเบิกจ่ายและการอนุมัติ งบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติ การประจำปี และอนุมัติการใช้ งบประมาณตามประเภท และรายการ ที่ได้รับงบประมาณเป็นไปตาม ระเบียบกฎหมายที่กำหนด	4.40	0.66	มาก
14	การจัดให้มีกองทุน เช่น กองทุนกู้ยืม เพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อ การศึกษาอย่างเป็นระบบ เกิดประโยชน์ ต่อบุคลากรในสถานศึกษา	4.04	0.87	มาก
15	การจัดให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสรุป รวบรวม รายงานผลการ บริหารงบประมาณต่อต้นสังกัดและ เผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างถูกต้อง ชัดเจน	4.10	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย		4.23	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในทัศนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อ
ระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวม
ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) และเมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหาร
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นรายบทบาทย่อยพบว่า บทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร
งบประมาณมากที่สุด ได้แก่ การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ
ประจำปี และอนุมัติการใช้งบประมาณตามประเภท และรายการที่ได้รับงบประมาณเป็นไปตาม

ระเบียบกฎหมายที่กำหนด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณรองลงมา ได้แก่ การจัดการบริหารบัญชี มีการจัดบัญชีเงินไปตามแนวปฏิบัติของกฎหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.37$) และการจัดการบริหารการเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการจัดให้มีกองทุน เช่น กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ เกิดประโยชน์ ต่อบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.04$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	การจัดให้มีการวิเคราะห์และวางแผน อัตรากำลัง ของสถานศึกษาตาม เกณฑ์ที่ ก.ค.ส. กำหนด โดยผ่าน การเห็นชอบขอคณะกรรมการ สถานศึกษา	4.11	0.71	มาก
2	การดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในสถานศึกษา กรณีได้รับมอบ อำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา	3.77	1.05	มาก
3	การจัดดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ สพฐ. กำหนด	3.75	1.10	มาก
4	การดำเนินการแต่งตั้ง ย้าย โอน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในส่วนที่สถานศึกษา ต้อง ดำเนินการและเกี่ยวข้อง	3.81	1.02	มาก
5	การจัดให้มีแผนพัฒนาการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ ของข้าราชการครูและบุคลากรใน สถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	4.07	0.73	มาก
6	การจัดให้มีการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษา เพื่อเลื่อน ตำแหน่งในสูงขึ้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดอย่างเป็นระบบ	4.08	0.75	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
7	การจัดให้มีกรอบแนวปฏิบัติในการ เลื่อนขั้นเงินเดือน กรณีปกติและ พิเศษ และกรณีอื่นๆ แก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตาม หลักเกณฑ์วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ไว้อย่างเป็นระบบถูกต้อง ชัดเจน	4.09	0.74	มาก
8	การจัดให้มีการดำเนินงานด้าน ทะเบียนประวัติของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่าง ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	4.19	0.66	มาก
9	การจัดให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการ ครูในสถานศึกษาไว้อย่างถูกต้องตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ระเบียบ กฎหมายกำหนด	4.21	0.71	มาก
10	การจัดให้มีการดำเนินการทางวินัย ทั้งการเสริมสร้าง ป้องกัน และให้ ความยุติธรรมแก่ข้าราชการครูและ บุคลากรที่ถูกดำเนินการทางวินัย ตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบ กฎหมาย กำหนด	4.12	0.74	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
11	การจัดให้มีการออกหนังสือรับรองแก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในกรณีต่างๆ เช่น การขอมีบัตร ประจำตัว การลาศึกษาต่อ ฯลฯ ได้ ดำเนินการอย่างถูกต้องและเกิด ประโยชน์ด้านขวัญกำลังใจ	4.23	0.71	มาก
12	การจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือผลประโยชน์ตอบแทนแก่ ข้าราชการครูและบุคลากรที่ตั้งใจ ปฏิบัติงานและมีผลงานดีเด่น	4.22	0.67	มาก
13	การจัดให้มีสวัสดิการแก่ข้าราชการครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อ สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	4.19	0.73	มาก
14	การให้มีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูและบุคลากรไว้อย่าง เป็นระบบ	4.18	0.73	มาก
15	การจัดให้มีการสรุปรายงานผลการ ปฏิบัติงานของการบริหารงานบุคคล ต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อ สาธารณชน	4.15	0.70	มาก
รวมเฉลี่ย		4.08	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวมด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และเมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายบทบาทย่อยพบว่า บทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำให้มีการออกหนังสือรับรองแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีต่างๆ เช่น การขอมีบัตรประจำตัว การลาศึกษาต่อ ฯลฯ ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องและ เกิดประโยชน์ด้านขวัญกำลังใจซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการรองลงมา ได้แก่ การจัดทำมีการยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือผลประโยชน์ตอบแทนแก่ข้าราชการครูและบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติงานและมีผลงานดีเด่น ($\bar{X} = 4.22$) และการจัดทำมีการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการครูในสถานศึกษาไว้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ระเบียบกฎหมายกำหนด ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการจัดดำเนินการจ้างลูกจ้าง ประจำและลูกจ้างชั่วคราว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ สพฐ. กำหนด ($\bar{X} = 3.75$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีผลต่อ
ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	การจัดให้มีแผนงานด้านการบริหาร ทั่วไปสอดคล้อง กับแผนพัฒนา สถานศึกษา และธรรมนูญโรงเรียน ไว้อย่างชัดเจน	4.20	0.72	มาก
2	การจัดดำเนินงานธุรการของโรงเรียน มีการวิเคราะห์ สภาพงาน ออกแบบ ระบบงาน สามารถลดขั้นตอน การ ดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้เป็น อย่างดี	4.13	0.73	มาก
3	การจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบและ พัฒนาระบบ รวมทั้งจัดหา Hard ware, Soft ware ที่สามารถรองรับ การปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่ กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี	4.07	0.74	มาก
4	การจัดให้มีการดำเนินงานส่วนของ เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการประสานการ ดำเนินงานตามกรอบภารกิจได้ อย่างถูกต้อง	4.10	0.74	มาก
5	การจัดให้มีการพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหาร จัดการภายในสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของ เขตพื้นที่การศึกษาได้เป็นอย่างดี	4.23	0.71	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
6	การจัดให้มีการจัดระบบบริหารองค์ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่าย รวมทั้งมีการพัฒนาองค์กรอย่าง ต่อเนื่อง	4.10	0.67	มาก
7	การจัดให้มีการพัฒนาและนำ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในการ บริหารจัดการ ตั้งแต่การวางแผน การ บริหารงานในทุกส่วนงาน รวมทั้งการ จัดกระบวนการเรียนรู้และการวิจัย	4.10	0.72	มาก
8	การจัดให้มีการบริหารจัดการอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมไว้อย่าง เป็นระบบและปรากฏชัดเจน	4.18	0.68	มาก
9	การจัดสำมะโนนักเรียนได้ดำเนินการ ตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถนำ ระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะ โนนักเรียนมาใช้ประโยชน์อย่างมี ประสิทธิภาพ	4.20	0.67	มาก
10	การจัดให้มีการประสานการดำเนินงาน การศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และ ตามอัยยาศัยตามสภาพที่ได้ปฏิบัติ จริงได้เป็นอย่างดี	4.02	0.81	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป	การมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
11	การจัดให้มีการวางแผนและดำเนินการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของ สถานศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้	4.09	0.71	มาก
12	การจัดให้มีการวางแผนและดำเนินการ งานด้านกิจการนักเรียนตามข้อ กำหนดได้อย่างสมบูรณ์และมี ประสิทธิภาพ	4.11	0.66	มาก
13	การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และ ประสานการดำเนินงานทางการศึกษา ระหว่างชุมชน บุคคล องค์กร หน่วยงาน สถาบันทางสังคม กับสถานศึกษา เพื่อ ให้เกิดการร่วมมือ ช่วยเหลือ พัฒนา การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.73	มาก
14	การจัดให้มีระบบควบคุมและประเมิน ผลการดำเนินงานสอดคล้องประสาน สัมพันธ์กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.12	0.65	มาก
15	การดำเนินงานจัดทำรายงานประจำปี และรายงานผลการประเมินตนเอง จากผลการดำเนินงานทุกงานของ สถานศึกษาต่อต้านสังกัดและ สาธารณชน	4.32	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.13	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวมด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และเมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นรายบทบาทย่อยพบว่า บทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารทั่วไปมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินงานจัดทำรายงานประจำปี และรายงานผลการประเมินตนเองจากผลการดำเนินงานทุกงานของสถานศึกษาต่อต้านสังคมและสาธารณชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารทั่วไปรองลงมา ได้แก่ การจัดทำให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหาร จัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษาได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.23$) และการจัดทำให้มีแผนงานด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้อง กับแผนพัฒนาสถานศึกษา และธรรมนูญโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$) และการจัดสำมะโนนักเรียนได้ดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถนำระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโนนักเรียนมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนบทบาทที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารทั่วไปน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทด้านการจัดให้มีการประสานการดำเนินงาน การศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ตามสภาพ ที่ได้ปฏิบัติจริงได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.02$)

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาใน
ฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1**

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 โดยเปรียบเทียบในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน คือ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ บทบาทด้านการบริหารงานงบประมาณ บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล และบทบาทด้านการบริหารทั่วไป ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา โดยเสนอภาพรวมและแยกย่อยบทบาทในแต่ละด้าน ดังปรากฏในตารางที่ 4.7 – 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติ (F) เกี่ยวกับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

บทบาทของ ผู้บริหาร สถานศึกษา ในฐานะนิติ บุคคล	ผู้บริหาร		ผู้ช่วย ผู้บริหาร		ประธาน กรรมการ		รวม		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านการ บริหาร	4.15	0.69	4.03	0.71	4.02	0.74	4.03	0.72	14.39*
วิชาการ									
ด้านการ บริหาร	4.27	0.72	4.18	0.68	4.22	0.70	4.23	0.70	6.09*
งบประมาณ									
ด้านการ บริหารบุคคล	4.11	0.85	4.02	0.77	4.10	0.81	4.08	0.81	5.25*
ด้านการ บริหารทั่วไป	4.18	0.75	4.04	S.D.	4.17	0.70	4.13	0.71	16.25*
รวมเฉลี่ย	4.17	0.75	4.06	0.71	4.12	0.73	4.12	0.73	10.49*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เห็นว่ามีผลต่อระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างมีทัศนะว่า มีผลต่อระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ภายหลังด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe) ปรากฏดังตารางที่ 4.8 – 4.11

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

- X_1 = ผู้บริหารสถานศึกษา
 X_2 = ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
 X_3 = ประธานกรรมการสถานศึกษา

	X_1 (4.15)	X_2 (4.03)	X_3 (4.02)
X_1 (4.15)		0.12*	0.13*
X_2 (4.03)			0.01
X_3 (4.02)			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษากับประธานกรรมการสถานศึกษา ในบทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ

- X_1 = ผู้บริหารสถานศึกษา
 X_2 = ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
 X_3 = ประธานกรรมการสถานศึกษา

	X_1 (4.27)	X_2 (4.18)	X_3 (4.22)
X_1 (4.27)		0.09*	0.05
X_2 (4.18)			0.04
X_3 (4.22)			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ในบทบาทด้านการบริหารงบประมาณ มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล

- X_1 = ผู้บริหารสถานศึกษา
 X_2 = ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
 X_3 = ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

	X_1 (4.11)	X_2 (4.02)	X_3 (4.10)
X_1 (4.11)		0.10*	0.01
X_2 (4.02)			0.08*
X_3 (4.10)			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษากับประธานกรรมการสถานศึกษาในบทบาทด้านการบริหารงานบุคคล มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบรายคู่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป

X_1 = ผู้บริหารสถานศึกษา
 X_2 = ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา
 X_3 = ประธานกรรมการสถานศึกษา

	X_1 (4.18)	X_2 (4.04)	X_3 (4.17)
X_1 (4.18)		0.14*	0.01
X_2 (4.04)			0.13*
X_3 (4.17)			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษากับประธานกรรมการสถานศึกษาในบทบาทด้านการบริหารทั่วไป มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน คือ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ดังปรากฏในตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ค่าความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

ข้อที่	แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับที่
การบริหารงานวิชาการ				
1	การจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	138	33	2
2	จัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา	147	35	1
3	การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน อย่างมีระบบและต่อเนื่อง	133	32	3
รวม		418	100	-
การบริหารงานบุคคล				
1	ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูได้ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	135	34	2
2	จัดให้มีการวิเคราะห์และวางแผน อัตรากำลัง	102	26	3
3	จัดบุคลากรเข้าสอนให้ตรงตามสาขา วิชาเอก	161	40	1
รวม		398	100	-

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อที่	แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับที่
การบริหารงบประมาณ				
1	จัดทำแผนการบริหารงบประมาณแบบ PBB	122	46	2
2	จัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับแผนการบริหาร งบประมาณ	143	54	1
รวม		265	100	-
การบริหารงานทั่วไป				
1	การจัดระบบการบริหารองค์กร เน้นการ ทำงานเป็นทีม	189	31	1
2	การจัดการให้มีการพัฒนาและนำ เทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา	170	28	2
3	ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไว้อย่าง เป็นระบบและตรวจสอบได้	144	23	3
4	จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และประสาน การดำเนินงานระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	113	18	4
รวม		616	100	-

จากตารางที่ 4.12 พบว่าการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในสุทธาณะนิตินบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมีการดำเนินการในด้านของการบริหารวิชาการคือ จัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือการจัดหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 33 และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 32 ส่วนความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการบริหารงานบุคคล กลุ่มตัวอย่างเห็นควรมีการจัด

บุคลากรเข้าสอนให้ตรงตามสาขาวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 34 ส่วนความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการงานงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรดำเนินการในเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการบริหารงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 54 ส่วนการบริหารทั่วไปนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรดำเนินการในเรื่องการจัดระบบการบริหารองค์กรเน้นการทำงานเป็นทีมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31 และให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินงานวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1” ครั้งนี้ ได้มีการดำเนินงานวิจัยตามกระบวนการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การทำการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 280 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวม 840 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Robert V. Krejcie และ Daryle W. Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน จากสถานศึกษา 90 แห่ง ๆ ละ 3 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

1.2.3 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอบข่ายของภารกิจงาน ทั้ง 4 ด้าน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.4 การเก็บข้อมูลในการวิจัย

- 1) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จาก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อแจ้งสถานศึกษาขอความร่วมมือผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และประธานกรรมการขั้นพื้นฐานของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง
- 2) จัดส่งแบบสอบถามให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 แห่ง ซึ่งกำหนด วัน เวลา ส่งแบบสอบถามคืน โดยผ่านกลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1
- 3) ติดตาม แบบสอบถามจากกลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 261 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.66

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ภาค ดังนี้

ภาคแรก วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ค่าระดับความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ภาคสอง วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) และทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา มีความเห็นว่า มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการในภาพรวมและรายด้านของแต่ละบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

1.3.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

มีความเห็นว่า มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การอภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล โดยภาพรวมตามขอบข่ายภารกิจ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจาก ในช่วงที่ผ่านมาสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยจากรายงานครบรอบ 20 ปี ของ สพช. เมื่อปี 2544 ในส่วนของการพัฒนาบุคลากรพบว่า มีรายงานการพัฒนาทักษะกระบวนการบริหารทั้งในส่วนการพัฒนาระบบการบริหาร ทักษะการบริหารของผู้บริหาร เพื่อการเป็นผู้บริหารมืออาชีพในหลายแผนงานและโครงการ ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้งานวิจัยนี้ มีผลออกมาดังกล่าว

ทั้งนี้ สอดคล้องกับกลุ่มแนวคิด ทฤษฎี องค์การเชิงพฤติกรรมศาสตร์ เช่น ดักกลาส แมกเกรเกอร์ (Douglas McGregor) อ้างจาก อัมพร วงษ์จรรวมคัมภีร์ (2530: 36 – 37) ในนามของ ทฤษฎี X และ Y โดยเฉพาะ ทฤษฎี Y ที่มองคนในแง่ดี โดยธรรมชาติคนชอบทำงาน มีวินัย ในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ คือ คนสามารถพัฒนาได้ และผลการวิจัยในประเด็นเดียวกันนี้ ใน รายด้าน ของขอบข่ายงาน ทั้ง 4 ด้าน ถึงแม้จะมีระดับของบทบาทในระดับมากเช่นกัน แต่เมื่อดูค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย จะพบว่า งานด้านบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยในระดับบทบาทน้อยกว่างานอีก 3 งาน คือ มีค่าเฉลี่ยในระดับ $\bar{X} = 4.07$ ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐาน และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องมีความเป็น ผู้บริหารมืออาชีพ ที่ต้องมีความสามารถและความรอบรู้ในทุกด้านตามแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น ดร. รุ่ง แก้วแดง (2546: 26 – 27) อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนนิติบุคคล หมายถึง ผู้บริหารของโรงเรียนนิติบุคคลต้องมีความสามารถในการจัดการ ซึ่งต้องได้ทั้ง คน คือ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) กับการบริหาร และได้ทั้ง งาน โดยเฉพาะงานงานวิชาการ ซึ่ง เป็นงานหลัก ซึ่งมีงานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เป็นงาน

สนับสนุน ดังนั้น ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สามารถชี้ให้เห็นว่า จะต้องมีการพัฒนาบทบาทของ
ผู้บริหารใน งานวิชาการ ให้มีระดับของบทบาทที่สูงขึ้น

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 โดย
เปรียบเทียบกับงาน ทั้ง 4 ด้าน โดยในภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระดับ 0.05 ซึ่ง
หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลต่องาน ภารกิจ 4 ด้าน โดยกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม
มีความเห็นแตกต่างกันอาจเป็นเพราะโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคลมี
กรอบภารกิจที่กำหนดไว้ 4 งาน (งานวิชาการ งานบุคคลากร งานงบประมาณ งานบริหารทั่วไป)
ซึ่งเดิมมี 6 งาน ก่อนพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
มีผลบังคับใช้ในขณะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสถานภาพของตำแหน่งที่แตกต่างกัน ได้แก่
ตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน (นิพนธ์ กินาวงศ์ ; 2544: 64) ได้
อธิบายไว้ว่า สำหรับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนั้น ก.ค. ได้กำหนดลักษณะที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ
กับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ มีต่างกันเล็กน้อย เช่น เพิ่มข้อความข้อ 6 ว่า “และสามารถเผยแพร่เป็น
ตัวอย่างได้ เพิ่มข้อความข้อ 14 ว่า และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่นิยมของประชาชน” เพิ่ม
ลักษณะงานอีกอย่างหนึ่งคือ “จัดกิจกรรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไป
ตามนโยบายของรัฐบาล” ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทมากหรือน้อย
ย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา และระดับของการจัดการศึกษา แต่ขอบเขตของงานจะ
คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันในเรื่องละเอียดของหน้าที่ในแต่ละขอบเขตการบริหาร ดังนั้น ถึงแม้
ปัจจุบัน ผู้บริหารจะมีสถานภาพทางตำแหน่งเดียวกัน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา แต่ตัวบุคคลที่
ต้องครองตำแหน่งยังคงเป็นบุคคลเดิม จึงทำให้ความรู้ ความสามารถ แนวคิด ทักษะทางการ
บริหาร ไม่แตกต่างไปจากเดิม

ส่วนประจําการกรมการสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 นั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในด้านการวางแผนการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา รวมทั้งการจัดกิจกรรม และส่งเสริมสนับสนุน ด้านทรัพยากรต่างๆซึ่งสอดคล้องกับ
แนวคิดของ มาโย (Mayo) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ในการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการของการทำงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert ; 1961) ที่กล่าวว่า
ภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับภาวะการบริหารโดยการมีส่วนร่วม ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ด้วย

การให้เจ้าหน้าที่ระดับต้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก่อให้เกิดการประสานดีกว่า แรงจูงใจสูงกว่า ประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่า

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่าในภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก นับว่าเป็นสิ่งดีที่สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คงอยู่ และแจ้งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ ถึงเป้าหมายที่ชัดเจนของบริหารจัดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะนิติบุคคล เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการทำงานของคนอย่างแท้จริง

3.1.2 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันวางแผนแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบตามแนวทางการกระจายอำนาจ

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคลกับหน่วยงานอื่น

3.2.2 ศึกษาบทบาทของครูผู้สอนที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล

3.2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพเศรษฐกิจ ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชวรัตน์ เชิดชัย นรา สมประสงค์ และอรุณ รักรธรรม (2546) “การพัฒนาองค์การ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้าที่ 10
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____.(2546) “แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้าที่ 11 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____.(2546) “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้าที่ 12 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นิพนธ์ กินาวงศ์ (2544) *หลักการบริหารการศึกษา* พิษณุโลก ตระกูลไทย
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ (2546) *รวมกฎหมายการศึกษา เข้าสู่โครงสร้างใหม่*
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545)
กระทรวงศึกษาธิการ
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ
- ไพฑูริย์ ยาไทย (2538) “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มนัส ครองญาติ (2541) “บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- รุ่ง แก้วแดง (2545) *ประกันคุณภาพการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
- _____.(2546) *โรงเรียนนิติบุคคล* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538) *เทคนิควิจัยทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทาง
การศึกษา
- วิจิตร ศรีสอ้าน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2544) “แนวคิดเกี่ยวกับการ
วิจัยการบริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา*
หน่วยที่ 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
_____.(2544) “การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหาร*
การศึกษา หน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์
_____.(2544) “การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารบุคคล” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการ*
บริหารการศึกษา หน่วยที่ 12 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ม.ป.ป.) *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 (2547) *รายงานการประเมินประสิทธิภาพการบริหาร*
สถานศึกษา 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) *ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา*
ระดับสูง เรื่อง บริหารศาสตร์ เล่ม 3 จัดโดย สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
_____.(2543) *20 ปี สปช. กระทรวงศึกษาธิการ*
_____.(2546) *แนวทางการนำนโยบายปัญหาปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ* ศูนย์ปฏิรูป
การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
กระทรวงศึกษาธิการ
_____.(2546) “เอกสารประกอบการศึกษาดำเนินเองเรื่องหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหาร
สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา” กระทรวงศึกษาธิการ
_____.(ม.ป.ป.) *แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพ*
กระทรวงศึกษาธิการ

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) “แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา: เพื่อรับการประเมินภายนอก” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) “ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542” กรุงเทพมหานคร บุญศิริการพิมพ์
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2546) สถิติการศึกษา (ฉบับย่อ 2546) กลุ่มติดตามและ
ประเมินผล 3 กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา
พุทธศักราช 2546 กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ประวัติและผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านภาษาที่ใช้

1. ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 ชื่อ/นามสกุล ดร. สุวรรณ นรพักตร์
- 1.2 ตำแหน่งทางการบริหาร/วิชาการ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร
- 1.3 อายุ 50 ปี สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

2. วุฒิทางการศึกษา

- 2.1 ชื่อปริญญาโท กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. ที่จบ 2524
- 2.2 ชื่อปริญญาเอก กศ.ด. สาขาการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. ที่จบ 2546

3. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

- 3.1 เป็นผู้มีความรู้ด้านกฎหมาย เพราะจบนิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปัจจุบันกำลังอบรมที่สถาบันเนติบัณฑิตยสภา
- 3.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการบริหารสถานศึกษา และบริหารการศึกษาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
- 3.3 มีประสบการณ์การทำงานด้านสอนและการบริหารมา 30 ปี

4. ผลงานทางวิชาการ (ชื่อผลงาน/ปี พ.ศ.)

- 4.1 วิทยาระดับ ปริญญาโท เรื่อง การบริหารบุคลากรของผู้บริหารมัธยมศึกษา ปี 2524
- 4.2 วิทยาระดับ ปริญญาเอก เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
- 4.3 เขียนหนังสือ เรื่อง คู่มือการบริหารโรงเรียน / คุณธรรมของผู้บริหาร / คู่มือเตรียมสอบผู้บริหาร / เขียนบทความลงในวารสารของสำนักงาน

5. อื่น ๆ (ถ้ามี)

- 5.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจวินิจฉัยเครื่องในการทำวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาในระดับปริญญาโท
- 5.2 เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในระดับปริญญาโท
- 5.3 เป็นผู้บรรยายหัวข้อทางวิชาการให้กับ คณะครู นักศึกษา ผู้ที่สนใจ

ประวัติและผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 ชื่อ/นามสกุล ดร. สุรเสน ทั้งทอง
- 1.2 ตำแหน่งทางการบริหาร/วิชาการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก
- 1.3 อายุ 52 ปี สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1

2. วุฒิทางการศึกษา

- 2.1 ชื่อปริญญาโท กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. ที่จบ 2536
- 2.2 ชื่อปริญญาเอก Ed.D. สาขา Educational Administration ปี พ.ศ. ที่จบ 2546

3. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

- 3.1 ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย
- 3.2 กรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

4. ผลงานทางวิชาการ (ชื่อผลงาน/ปี พ.ศ.)

4.1 การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นจังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2536

4.2 MATHAMATICS ACCHIEVEMENT OF GRADE SIX PUPILS IN CHAINAT, THAILAND / 2546

5. อื่น ๆ (ถ้ามี)

- 5.1 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
- 5.2 การบริหารงานธุรการของโรงเรียน
- 5.3 72 กลยุทธ์ของอาจารย์ 3

ประวัติและผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหาการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัว

- 1.1 ชื่อ/นามสกุล ดร. อ่าง น่วมศิริ
- 1.2 ตำแหน่งทางการบริหาร/วิชาการ ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 1.3 อายุ 47 ปี สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์

2. วุฒิทางการศึกษา

- 2.1 ชื่อปริญญาโท กศ.ม. สาขาการประถมศึกษา ปี พ.ศ. ที่จบ 2527
- 2.2 ชื่อปริญญาเอก Ed.D. สาขา Educational Administration ปี พ.ศ. ที่จบ 2546

3. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

- 3.1 ศึกษานิเทศก์ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน
- 3.2 กรรมการคุรุสภาจังหวัด กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อ.กค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1
- 3.3 คณะทำงานของ สปช. สพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ

4. ผลงานทางวิชาการ (ชื่อผลงาน/ปี พ.ศ.)

- 4.1 การใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาและยกระดับเหตุผล
- 4.2 แผนการสอนบูรณาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ป.1 – ป.6
- 4.3 คู่มือปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียน

5. อื่น ๆ (ถ้ามี)

-

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ / 1๖๘

เขียนที่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

15 มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ธำรงค์ น่วมศิริ

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ นลินรัตน์กุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา บริหาร การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต ๑ ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำ นั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึง ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหาการวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำ เรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิสุทธิธรรม

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิธรรม)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.๐ ๒๕๐๒ ๒๘๗๐

โทรสาร ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๕๖๖-๗

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ / 1๖๘

เขียนที่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

15 มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต ๑

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ นลินรัตนกุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการในฐานะนิติบุคคล
เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต ๑

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจาก สถานศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต ๑ จำนวน ๕๐ แห่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาคำเนินการเก็บข้อมูล
เพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐ ๒๕๐๒ ๒๘๗๐

โทรสาร ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๕๖๖-๓

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ / 1๖7

เขียนที่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

15 มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต ๒

เนื่องด้วย นายสมศักดิ์ นลินรัตน์กุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต ๑

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดย ทดลองใช้เครื่องมือ การวิจัยกับผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและประธานกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต ๒ ทั้งนี้ จะมีให้เป็นกรรบบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็น ประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษา ได้ทดลองเครื่องมือ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรนิรันต)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.๐ ๒๕๐๒ ๒๘๗๐

โทรสาร ๐ ๒๕๐๑ ๓๕๕๖๖-๗

ที่ ศธ 04099/1511

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1
ถนนคลองคะเชนทร์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร 66000

16 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยทางการศึกษา

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน หนองไผ่พิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จำนวน 3 ชุด

ด้วยนายสมศักดิ์ นลินรัตน์กุล นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ประเภทการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล เขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยมี ดร. จำลอง นักพ่อน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการทำการวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจาก สถานศึกษาของท่าน จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ① ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ ② ผู้ช่วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ หัวหน้าวิชาการ และ กลุ่มที่ ③ ประธานกรรมการสถานศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ ให้นักศึกษาดังกล่าวได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมวุฒิ ศรีอำไพ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1” ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ความคิดเห็นของท่านจะนำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการบริหาร ขอบข่ายงานของสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล

- 5 หมายถึง บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษามากที่สุด
- 4 หมายถึง บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษามาก
- 3 หมายถึง บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาปานกลาง
- 2 หมายถึง บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาน้อย
- 1 หมายถึง บทบาทนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด

ในการพิจารณาความคิดเห็น หรือความต้องการ เมื่อพิจารณาตัดสินใจแล้วกรุณาใส่ / ลงในช่อง ระดับ 1 – 5 ระดับใดระดับหนึ่ง ตามความเห็นของท่าน

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
0	<u>ด้านวิชาการ</u> จัดประชุมเพื่อวางแผนงานวิชาการ ของโรงเรียน		/				

จากตัวอย่าง ข้อ (0) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องการจัดประชุมเพื่อวางแผนงานวิชาการของโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประมณนั้นมีส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในระดับมาก ในเรื่องนี้ จึงขีด / ลงในช่อง 4 ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ในการเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตามขอบข่ายงาน

**แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าความเป็นจริง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- () 1. ผู้บริหารโรงเรียน
- () 2. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
- () 3. ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล”

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ การจัดให้มีแผนงานการบริหารงาน วิชาการสอดคล้องกับแผนพัฒนา สถานศึกษา และธรรมนูญโรงเรียน อย่างเป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์						
2	การจัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษา และ สาระหลักสูตรครบทุกกลุ่มสาระ และมี ร่องรอยของการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
3	การจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และสาระหลักสูตรหลังจาก ได้นำไปใช้ครบในแต่ละ ช่วงชั้น						
4	การจัดให้มีการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ของครูผู้สอนตามกำหนดไว้ใน แผนบริหารงานวิชาการ						
5	การจัดส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
6	การจัดให้มีการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและ เทคโนโลยีทางการศึกษาได้ เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในทุกช่วงชั้น						
7	การจัดส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการ จัดกระบวนการเรียนรู้						
8	การจัดให้มีระบบการนิเทศภายในอย่าง มีประสิทธิภาพ						
9	การจัดให้มีการแนะแนว เพื่อส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
10	การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการ บริหารสถานศึกษา						
11	การให้ความร่วมมือส่งเสริมพัฒนา ความรู้ด้านวิชาการแก่บุคคล องค์กร ครอบครัว และชุมชน อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
12	การให้ความร่วมมือและประสานงานในการพัฒนางานวิชาการกับหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาอื่นอยู่เป็นประจำ						
13	การจัดระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาด้านวิชาการ เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ						
14	การจัดการศึกษาและดูแลเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา หรือด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม						
15	การจัดให้มีการรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการต่อต้นสังกัดและสาธารณชน						
16	ด้านการบริหารงบประมาณ การจัดให้มีการวิเคราะห์และจัดทำแผนการบริหารงบประมาณได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีระบบ						
17	การจัดทำและเสนอของบประมาณ เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและแนวปฏิบัติของต้นสังกัดว่าด้วย การจัดทำงบประมาณ						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
18	การจัดดำเนินการจัดสรรงบประมาณใน สถานศึกษาได้สอดคล้องกับแผนการ บริหารงบประมาณได้อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมขอบข่ายงานของสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ						
19	การจัดให้มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน						
20	การจัดให้มีการระดมทรัพยากรและการ ลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ที่กำหนดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ						
21	การจัดการบริหารการเงิน ตั้งแต่การเบิก เงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษา เงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอน เงิน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่ กระทรวงการคลังกำหนด						
22	การจัดการบริหารบัญชี มีการจัดบัญชี เงินเป็นไปตามแนวปฏิบัติของกฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน						
23	การจัดการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ของ สถานศึกษา มีการจัดทำระบบ ฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและเป็น ปัจจุบัน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
24	การจัดการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษา รวมทั้งค่าธรรมเนียม เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่ เกี่ยวข้อง						
25	การกำหนดกำหนดแนวทางในการจัดหา พัสดุสำหรับสถานศึกษาสอดคล้องกับ แผนการบริหารได้อย่างถูกต้อง เป็นไป ตามความต้องการ และเป็นประโยชน์ ต่อสถานศึกษา						
26	การกำหนดแบบรูปรายการ หรือ คุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้างได้ เป็นมาตรฐานตามระเบียบ กฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน						
27	การจัดทำ จัดหา แบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน รายงาน การบริหารการเงิน และบัญชีได้ถูกต้องตรงกับการใช้งาน						
28	การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และ อนุมัติการใช้งบประมาณตามประเภท และรายการที่ได้รับงบประมาณ เป็นไป ตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนด						
29	การจัดให้มีกองทุน เช่น กองทุนกู้ยืมเพื่อ การศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อ การศึกษา อย่างเป็นระบบ เกิด ประโยชน์ต่อบุคลากรในสถานศึกษา						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
30	การจัดให้มีกรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสรุป รวบรวม รายงานผลการบริหาร งบประมาณต่อต้นสังกัด และเผยแพร่ ต่อสาธารณชนอย่างถูกต้อง ชัดเจน						
31	ด้านการบริหารงานบุคคล การจัดให้มีการวิเคราะห์และวางแผน อัตรากำลังของสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยผ่านการเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาฯ						
32	การดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ข้าราชการครู และบุคลากรทางการ ศึกษาในสถานศึกษา กรณีได้รับมอบ อำนาจจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา						
33	การจัดดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและ ลูกจ้างชั่วคราวตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่ สพฐ. กำหนด						
34	การดำเนินการแต่งตั้ง ย้าย โอน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในส่วนที่สถานศึกษาต้อง ดำเนินการและเกี่ยวข้อง						
35	การจัดให้มีแผนพัฒนาการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของ ข้าราชการครูและบุคลากรใน สถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
36	การจัดให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด อย่างเป็นระบบ						
37	การจัดให้มีการรอบ แนวปฏิบัติ ในการเลื่อนขั้นเงินเดือน กรณีปกติและพิเศษ และกรณีอื่นๆ แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดไว้ อย่างเป็นระบบถูกต้อง ชัดเจน						
38	การจัดให้มีการดำเนินงานด้านทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน						
39	การจัดให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการครูในสถานศึกษา ให้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ระเบียบกฎหมายกำหนด						
40	การจัดให้มีการดำเนินการทางวินัยทั้งการเสริมสร้าง ป้องกัน และให้ความยุติธรรมแก่ข้าราชการครูและบุคลากรที่ถูกดำเนินการทางวินัยตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบ กฎหมายกำหนด						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
41	การจัดให้มีการออกหนังสือรับรองแก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในกรณีต่างๆ เช่น การขอมีบัตร ประจำตัว การลาศึกษาต่อ ฯลฯ ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องและเกิด ประโยชน์ด้านขวัญกำลังใจ						
42	การจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติหรือ ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ข้าราชการครู และบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติงานและมี ผลงานดีเด่น						
43	การจัดให้มีสวัสดิการแก่ข้าราชการครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อ สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน						
44	การจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูและบุคลากรไว้อย่าง เป็นระบบ						
45	การจัดให้มีการสรุปรายงานผลการ ปฏิบัติงานของการบริหารงานบุคคลต่อ ต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน						
	<u>ด้านการบริหารทั่วไป</u>						
46	การจัดให้มีแผนงานด้านการบริหาร ทั่วไป สอดคล้องกับแผนพัฒนา สถานศึกษาและธรรมนูญโรงเรียนไว้ อย่างชัดเจน						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
47	การจัดดำเนินงานธุรการของโรงเรียน มีการวิเคราะห์สภาพงาน ออกแบบระบบงาน สามารถลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี						
48	การจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาระบบ รวมทั้งจัดหา Hard ware Soft ware ที่สามารถรองรับการปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี						
49	การจัดให้มีการดำเนินงานในส่วนของเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการประสานการดำเนินงานตามกรอบภารกิจได้อย่างถูกต้อง						
50	การจัดให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษาได้เป็นอย่างดี						
51	การจัดให้มีการจัดระบบการบริหารองค์กร เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งมีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง						
52	การจัดให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการ ตั้งแต่การวางแผน การบริหารงานในทุกส่วนงาน รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้และการวิจัย						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
53	การจัดให้มีการบริหารจัดการอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมไว้อย่างเป็น ระบบและปรากฏชัดเจน						
54	การจัดสำมะโนนักเรียนได้ดำเนินการ ตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถนำ ระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโน นักเรียนมาใช้ประโยชน์อย่างมี ประสิทธิภาพ						
55	การจัดให้มีการประสานการดำเนินงาน การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตาม อัธยาศัย ตามสภาพที่ได้ปฏิบัติจริงได้ เป็นอย่างดี						
56	การจัดให้มีการวางแผนและดำเนินการ ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาของ สถานศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ สามารถ ตรวจสอบได้						
57	การจัดให้มีการวางแผนและดำเนินงาน ด้านกิจการนักเรียนตามข้อกำหนดได้ อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ						
58	การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และ ประสานการดำเนินงานทางการศึกษา ระหว่าง ชุมชน บุคคล องค์กร หน่วยงาน สถาบันทางสังคม กับ สถานศึกษาเพื่อให้เกิดการร่วมมือ ช่วยเหลือ การพัฒนาการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ						

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล	ระดับความคิดเห็น					เฉพาะ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
59	การจัดให้มีระบบควบคุม และ ประเมินผลการดำเนินงานสอดคล้อง ประสานสัมพันธ์กับเขตพื้นที่การศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ						
60	การดำเนินงานจัดทำรายงานประจำปี และรายงานผลการประเมินตนเอง จากผลการดำเนินงานทุกงานของ สถานศึกษาต่อต้านสังคมและ สาธารณชน						

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในการเสริมสร้างบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
สถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ตามขอบข่ายงาน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

ในการวางแผนการบริหารงานเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาในฐานะ
นิติบุคคล ท่านคิดว่าควรมีบทบาทสำคัญในขั้นตอนใดมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะนิติบุคคล นอกจากการใช้บทบาทใน **หลักนิติธรรม** แล้ว ควรีบทบาทสำคัญในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงบประมาณ

ท่านคิดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรใช้ความรู้พื้นฐานสำคัญด้านใดมากที่สุด ในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารทั่วไป

นอกจากบทบาทในฐานะเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องปฏิบัติโดยตำแหน่งแล้ว ท่านคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรใช้ความรู้ และทักษะในด้านใดมากที่สุด เพื่อให้การทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความราบรื่นและประสบความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงผลค่าความเที่ยงของเครื่องมือ

Reliability

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

*** VAR00020 has zero variance

*** VAR00035 has zero variance

*** VAR00041 has zero variance

*** VAR00048 has zero variance

*** VAR00060 has zero variance

N of Cases = 60.0

Item Means	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	4.8200	4.4833	4.9000	.4167	1.0929	.0100

Item Variances	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	.1740	0.915	.2879	.1963	3.1451	.0027

Inter-item Covariances	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	.0500	-.0537	.2879	.3415	-5.3632	.0038

Inter-item Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	.2952	-.2390	1.0000	1.2390	-4.1834	.1217

Reliability Coefficients 55 items

Alpha = .9568 Standardized item alpha = .9584

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสมศักดิ์ นลินรัตนกุล
วัน เดือน ปีเกิด	13 สิงหาคม 2491
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	กศ.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลเมือง (ท่าหลวงสงเคราะห์) อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา